

14-MAVZU. DUNYO HAMJAMIYATINING EKSTREMIZM VA TERRORIZMGA QARSHI KURASH TAJRIBASI

REJA:

- 1. Islom konferensiyasi tashkiloti tuzilishi, ustavi va faoliyati.**
- 2. Diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning xalqaro siyosiyhuquqiy asoslari.**

1. Islom konferensiyasi tashkiloti tuzilishi, ustavi va faoliyati.

Dunyo musulmonlari davlatlari o'rtasida halqaro harakati tuzish g'oyasi Islom pakti harakati misolida 1969 yilga kelib siyosiy realikka aylandi. Aynan shu yili Marokash poytaxti Rabot shahrida oliy darajadagi musulmon davlatlari konferensiyasi ish boshladi. Bu konferensiya Islom konferensiyasi tashkilotining tuzilish jarayonini boshlab berdi. Umuman olganda musulmon davlatlari o'rtasidagi ushbu ko'rinishdagi, yoki unga o'xshash tashkilot tuzish zaruriyati ikkinchi jahon urushi tugashi bilan ko'zga tashlangan edi. Ma'lumki musulmon davlari uzoq yillar davomida rivojlangan G'arb davlatlarining mustamlakasi bo'lib kelishdi. Urushdan keyin tabiiy zahiralarga boy bo'lgan musulmon davlatlari jahon bozorida o'ziga xos o'rin egallashi va shu tariqa qisqa muddat ichida rivojlangan mamlakatlar qatoridan joy olishlari mumkin edi. Buning ular birinchi galda mustamlakachilik sirtmog'idan xalos bo'lishlari, o'zaro nizolarni bartaraf etishlari, hamkorlikda ish olib borishlari lozim edi. O'lkada hukm surayotgan feodal munosabatlarga qarshi, kolonial siyosatga qarshi aholi faolligini oshib borishini ham rag'batlantiruvchi, ham yo'naltiruvchi uyushma tuzish zaruriyatga aylanib qolgan edi. Bu jarayoning targ'ibotchisi bo'lib Saudiya Arabistoni maydonga chiqdi. U bu harakatda Iyerusalimdagi Al-Aksa masjidining yoqib yuborilishiga alohida urg'u beradi.

Islom konferensiyasi tashkiloti - Afg'oniston, Chad, Misr, Gvineya, Indoneziya, Eron, Iordaniya, Quveyt, Livan, Liviya, Malayziya, Mali, Mavritaniya, Marokash, Niger, Ummon, Pokiston, Katar, Saudiya Arabistoni, Senegal, SerraLeone, Somali, Sudan, Tunis, Turkiya, Yaman davlat vakillari tomonidan tashkil etilgan. IKT ga Turkmaniston, Tojikiston, Qirg'iziston (1992), Qozog'iston (1995). O'zbekiston (1996) ham a'zo bo'lib kirishgan. Bugungi kunda 57 ta davlat ning a'zosi hisoblanadi.

IKT ustavidan ko'zlangan asosiy maqsadlar quyidagilardan iborat:

- ☐ tashkilotga a'zo musulmon davlatlar o'rtasida birdamlikni kuchaytirish;
- ☐ ular o'rtasida ijtimoiy hayotning turli - iqtisodiy, madaniy, ilmiy sohalarda hamkorlikni kuchaytirish, halqaro munosabatlarda hamkorlik qilish;

- mustamlakachilik va irqchilikning har qanday ko‘rinishlariga barham berish;
- tinchlik va xavfsizlikni ta‘minlashga doir adolatli choralar ko‘rish, muqaddas qadamjolarini asrash, ozod qilish sohalaridagi faoliyatni uyg‘unlashtirish;
- tashkilotga a‘zo mamlakatlar o‘rtasidagi hamkorlikni va o‘zaro bir-birini tushunish uchun zarur sharoitlar yaratish va boshqalar.

IKT o‘z faoliyatida quyidagi tamoyillarga amal qiladi:

- tashkilotga a‘zo davlatlarning tengligi;
- a‘zo mamlakatlar o‘z taqdirini o‘zi belgilashi huquqini hurmat qilishlari, birbirining ichki ishlariga aralashmasligi;
- har bir davlatning hududiy yaxlitligi, suverenitetini hurmat qilish;
- turli kelishmovchiliklarni tinch yo‘l bilan hal etish;
- o‘zaro munosabatlarda kuch ishlatish, tahdid qilish usullarini qo‘llamaslik, har-bir a‘zo mamlakat hududining yaxlitligi va daxlsizligini hurmat qilish.

IKT boshqaruv organlari quyidagilardan tashkil topgan: davlat va hukumat boshliqlari konferensiyasi; tashqi ishlar vazirlari konferensiyasi; Bosh sekretariat. Davlat va hukumat boshliqlari konferensiyasi IKT oliy boshqaruv organi bo‘lib musulmon dunyosiga dahldor bo‘lgan masalalar yuzasidan har uch yilda o‘z yig‘ilishini o‘tkazib turadi. IKT ning halqaro terrorizmga qarshi konvensiyasida terrorizمنى hech qanday sharoitda, hech qanday yo‘l bilan oqlab bo‘lmasligiga alohida e‘tibor beriladi.

Terrorizimga qarshi kurash konsepsiya sini ishlab chiqishda quyidagi maqsadlar nazarda tutilishi belgilab qo‘yildi:

- ekstremizm shaklidagi terrorchilik harakatlarini, insoniyatga qarshi qaratilgan har qanday zo‘ravonlikni qat‘iy rad etish, inson huquqini himoya qilishga qaratilgan halqaro huquq qoidalarini, tamoyillarini hurmat qilish, xalqlar o‘rtasida tinchlikni ta‘minlash;
- islom shariatida belgilab qo‘yilgan diniy va ahloqiy tamoyillarga tayangan holda;
- musulmon davlatlari o‘rtasida o‘zaro bir-birini tushunish, xamkorlikni kuchaytirish, tinchlikni saqlashga qaratilgan muhitni shakllantirishga xizmat etuvchi IKT ustavida belgilab qo‘yilgan tamoyilar va normalarni sodiq qolish;
- halqaro terrorizmga qarshi kurashishga qaratilgan IKT kodeksi qoidalaridan kelib chiqib faoliyat ko‘rsatiish;

- □ musulmon davlatlari hayotiy manfaatlariga, barqarorligiga, havfsizligiga jiddiy havf soladigan terroristik jinoyatlarga qarshi kurashda aʼzo mamlakatlar oʻrtasidagi xamkorlikni kuchaytirish;

- □ tashqi okkupasiyaga, kolonial siyosatga, irqiy kamsitishlarga qarshi birgalikda kurashish, milliy ozodlik uchun, mustaqillik uchun kurashlarni oʻz taqdirini oʻzi belgilashni nazarda tutuvchi BMT rezolyusiya sidan kelib chiqqan qoʻllab-quvvatlash;

- □ terrorizmni har qanday koʻrinishini, amalga oshirish vositalarini, u oʻz oldiga qanday maqsadlarni qoʻyganligidan qatʼiy nazar inson xuquqini paymol etuvchi bunday harakatni oqlab boʻlmasligini eʼtirof etish va boshqalar.

Islom Konferensiyasi tashkiloti ustav va konvensiyasida terroristik hatti-harakatlar va unga qarshi kurashish meyorlari belgilab olindi. Unga asosan musulmon davlatlari oʻz hududida terroristik harakatlarning sodir etilishlariga yoʻl qoʻymasliklari lozim. Terroristik hatti-harakatlardan ozor chekayotgan qoʻshni davlatlar bilan bunday harakatga qarshi kurashishda yordam berish, terrorizmga qarshi qaratilgan oʻz faolitlarini muvofiqlashtirib olishlari belgilab qoʻyildi. Narkotik moddalar savdosiga, qurol-yarogʻ savdosiga, bu moddalarning oʻz hududlaridan olib oʻtilishiga yoʻl qoʻymaslik maqsadida chegara va boj xizmatlari sohasida tegishli chora-tadbirlarini birgalikda ishlab chiqish va amalga oshirish maqsadga muvofiqligi koʻrsatib oʻtildi. Shuningdek terroristik harakatlarga qarshi kurash chora-tadbirlari sifatida muayn davlat xududida terroristik harakatni amalga oshirgan kimsani tegishli tomonning talabi bilan hibsga olish, mudhish hodisalarni fosh etish bilan shugʻullanayotgan yustitsiya vakillarini havfsizligini taʼminlash, ularning samarali ishlashlariga imkoniyat yaratish, sodir etilgan va sodir etilishi ehtimoli boʻlgan terroristik aktlar borasida muhim informasiya lar bilan taʼminlash va terroristik harakatdan zarar koʻrgan mintaqalarga moddiy yordam koʻrsatish choralari amalga oshirilishiga kelishib olindi.

2. Diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning xalqaro siyosiy huquqiy asoslari. Oʻzbekiston davlati istiqlolning tarixan qisqa, ammo gʻoyat sarmazmun yillari davomida birinchi Prezident Islom Karimovning bevosita rahbarligida adolat ustivorligiga asoslangan erkin, demokratik, huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati barpo etishda oʻzbek modeliga asos soldi. Markaziy Osiyoda barqarorlik tayanchi boʻlgan Oʻzbeistonning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy yuksalishiga, hafsizligi va barqarorligiga ochiqdan-ochiq tahdid solayotgan din niqobi ostidagi ekstremistik kuchlar, fundamentalistlar, separatchilar va xalqaro terrorchilar, oʻta hafli jinoyatchilar, ularning eng ashaddiylari qoʻshni Tojikston va Afgʻaniston davlatlarida uya qurib, dunyoning turli burchaklaridagi ashaddiy terrorchi hamtavoqlarining moddiy va mafkuraviy madadiga tayangan holda yurtimiz sarhadlarini buzib oʻtishga urinmoqdalar.

O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Karimov 1993 yili Birlashgan Millatlar Tashkilotni bosh Assambliyasining 48 sesiyasida so'zlagan nutqida xalqaro jinoyatchilik, ayniqsa uning o'ta xafli ko'rinishi hisoblangan xalqaro terrorizm hamda narkobiznesga qarshi kurashda dunyodagi tinchliksevar davlatlar kuchlarini birlashtirish va muvafiqqlashtirish tashabbusi bilan chiqqan edi. Xalqaro terrorizm va diniy ekstremizmning ohirgi yigirma yil davomida tobora havfli tus olib, kuchayib borayotganligi jahonda jinoya tchilikning keskinlashuviga ta'sir etdi. Hozirda terrorchilik miqyosi kengayishi hafi yanada yaqqalroq ko'zga tashlanmoqda. Ayrim ma'lumotlarga ko'ra, terrorchilar yadroviy, kimyoviy va biologik qurollardan ham jinoiy maqsadlarni amalga oshirishda foydalanish bilan tahdid qilishlari mumkin. Shuningdek, ular insonning hayoti va sog'lig'iga bevosita ta'sir etmagan holda kompyuter tarmoqlaridan ham jinoiy qilmishlari yo'lida foydalanib, harbiy harakatlarni boshlash niyatida ekanligi ma'lum. Kompyuter tizimi yordamida terrorchilik harakati sodir etish (kiberterrorizm) hisoblash markazlari, tibbiyot sohasi va harbiy bazalarni boshqarish, bank va boshqa moliyaviy tarmoqlarni izdan chiqarishga mo'ljallangan. Davlat muassasalari va boshqalarga zarba berish, iqtisodiy zarar etkazish, ba'zi bir katta aeroportlardagi aloqa tarmoqlarini ishdan chiqarish behisob kishilar o'limiga sabab bo'lishi mumkin. Terrorchilarning hatto kosmosdagi texnikaviy asboblarni qo'lga kiritib, ulardan ham jinoiy maqsadlarda foydalanish imkoniyatlari borligi ehtimoldan xoli emas.

Keyingi yillarda sodir qilinayotgan terrorchilik jinoyatlarining ko'pchiligi zahirida siyosiy maqsad yotishi aniqlangan. Terrorchilikka va terrorchilik harakatlariga asoslangan jinoiy faoliyatlarning gurrkirashiga narkotik moddalar bilan noqonuniy oldi-sotdi qilish, juda katta miqdorda boylikka ega bo'lish maqsadida shahslarni garov sifatida tutqinlikda saqlash, qo'poruvchilik, reket, shahslarning sog'lig'i yoki mulkiga jiddiy zarar etkazish kabi jinoyatlarning sodir etilayotgani ham madad bo'lmoqda. Terrorchilik kabi jinoyatlar XX asrning mahsuli emas, bu jamiyat taraqqiyotiga yo'ldosh jinoyatlardan biridir. XX asrning birinchi yarmidan boshlab, bu yuridik atama, «terrorchilik» deb yuritila boshladi. XX asrning 30 yillarida Yevropadagi qator davlatlar va sobiq Ittifoq olimlari hamkorligida terror yoki terrorchilik aktini jinoyat huquqi fanining dolzarb muammosi tariqasida o'rgana boshladilar. Shu davrdan boshlab, terrorchilik muammosi aks ettirilgan qator xalqaro hujjatlar ishlab chiqildi va qabul qilindi.

Terrorchilikka qarshi kurashda xalqaro hamkorlik zarur ekanligi haqidagi birinchi xalqaro hujjat «Terrorizm to'g'risida ogohlantirish va uning oldini olish» deb nomlangan va u 1937 yilda Davlatlar Ittifoqi tomonidan o'tkazilgan xalqaro konferensiyada muhokama qilingan. Ikkinchi jahon urushi arafasida o'tkazilganligi bilan tarixda o'chmas iz qoldirgan mazkur konferensiyada terrorchilikning oldini olish va bartaraf etish choralari ko'rish masalasining muhokama qilinishiga o'sha davrda Yevropa davlatlaridagi ayrim rahbarlar va siyosiy arboblarga nisbatan

terrorchilik aktlari sodir etish hollarining ko'payganligi turtki bo'lgan. Konvensiyada xalqaro terrorchilik akti tushunchasi, uning obyekti, jinoyat subyekti masalari bayon etilgan. Ushbu hujjatda ekstrazasiya, ya'ni bir davlat fuqarosi yoki fuqaroligi bo'lmagan jinoyatchi jismoniy shahsning ikkinchi bir davlatga berilishi haqida ham alohida qoida mavjud. Bu muhim hujjat 24 davlat tomonidan imzolangan bo'lsada, ratifikasiya qilinmagan, undan amaliyotda foydalanish chorasi ko'rilmagan. Shunga qaramasdan bu konvensiya o'tgan asr davomida terrorchilik bilan bog'liq siyosiyhuquqiy muammolarni hal etishda asos bo'lgan bir qator ko'p tomonlama xalqaro hujjatlarning qabul qilinishiga turtki bo'ldi. BMT tomonidan davlatlarning terrorizmga qarshi o'zaro hamkorlikda, bahamjihat, birgalikda qat'iy kurashini tashkil etishni ko'zda tutgan qator konvensiyalar qabul qilingan.

Terrorchilikka qarshi kurash masalalarini o'zida aks ettirgan, uch qit'a davlatlarining o'zaro hamkorligini ifodalovchi quyidagi xalqaro hujjatlar amalda ekanini qayd etish joiz:

1) Amerika Davlatlari Tashkilotlarining «Xalqaro xususiyatiga ega bo'lgan shahsga qarshi jinoyat shaklidagi terrorchilikning oldini olish va jazolash to'g'risi» dagi (1971y);

2) Yevropa Ittifoqi tomonidan tayyorlangan va qabul qilingan «Terrorchilik bilan kurashish to'g'risida»gi (1976y);

3) Janubiy Osiyo mintaqasi hamkorligi assotsiyasiga a'zo mamlakatlar tomonidan qabul qilingan «Terrorchilikning oldini olish bo'yicha» 1978 yildagi Konvensiyalar.

XX asrning oxirgi o'n yilligida ham terrorchilikka qarshi kurash jahon davlatlari oldidagi eng dolzarb muammo bo'lib keldi. Xalqaro terrorchilikning avj olayotgani, ayniqsa Afg'oniston va boshqa ba'zi musulmon davlatlari hududidagi «harbiy lagerlarda» terrorchi uyushmalar bemalol tayyorgarlik ko'rganligi va ko'rayotganligi mamlakat havfsizligiga ham ochiqdan-ochiq tahdid solayotganligidan tashvishlangan O'zbekiston davlatining rahbari «Xalqaro terrorizmga qarshi kurash markazini tuzish» zarurligi to'g'risidagi taklifini EHHT davlat va hukumatlariga bildirgan edi.

O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Karimovning fikriga ko'ra, «Markazning asosiy vazifasi terrorizm ko'rinishlari bilangina emas, eng avvalo, xalqaro terrorizmni mablag' bilan ta'minlayotgan, qo'llab-quvvatlayotgan, qurol yarog' bilan ta'minlab, joylarga jo'natayotgan manbalarga qarshi kurash bo'yicha qabul qilingan qarorlarning so'zsiz bajarilishi bo'yicha faoliyatlarini muvofiqlashtirishdan iborat bo'lishi lozim». Ommaviy axborot vositalarida e'lon qilingan habarlardan birida aytilganidek, dunyo bo'yicha yiliga 320 dan 660 gacha terrorchilik aktlari sodir etiladi. Ba'zan minglab begunoh aholi terrorchilik harakati qurboni bo'layotganligi g'oyatda achinarlidir. Misol uchun, 1995 yilning 20 martida

Tokio metrosida «Aum Senrikyo» diniy ekstremistik terrorchilik tashkiloti tomonidan sodir etilgan jinoyat oqibatida 5,5 ming kishiga shikast yetkazilgan. 2001 yil 11 sentabrda AQShda amalga oshirilgan terroristik akt XX asr mo'jizasi ikki egizak binoning vayron bo'lishi, sakkiz mingga yaqin kishining hayotiga zavol bo'ldi.

Terrorchilikka qarshi kurash yuzasidan AQSH va Rossida, Yevropa davlatlarida bir qator e'tiborga loyiq ishlar amalga oshirildi. Misol uchun, AQShda terrorchilikning oldini olish va bartaraf etishni o'zida mujassamlashtirgan qirqqa yaqin qonunlar qabul qilingan. Rossiya Federasiyasida «Terrorchilikka qarshi kurash to'g'risida»gi maxsus Qonun amalga joriy qilingan.

O'zbekiston davlati ham terrorchilikka qarshi kurash bilan bog'liq quyidagi xalqaro hujjatlarni ratifikasiya qildi, ular jumlasiga:

1. «Havo kemasi bortida sodir etiladigan jinoyatlar va boshqalar to'g'risida»gi 1963 yilgi (Tokio) Konvensiya;
2. «Havo kemalarini g'ayriqonuniy tarzda egallab olishga qarshi kurash to'g'risida» gi 1970 yilgi /Gaaga/ Konvensiya ;
3. «Fuqaro aviasiyasi havfsizligiga qarshi yo'naltirilgan noqonuniy aktlar bilan kurashish to'g'risida»gi 1971 yilgi /Monreal/ Konvensiyasi;
4. «Fuqaro aviasiyasi havfsizligiga qarshi yo'naltirilgan noqonuniy aktlar bilan kurashish to'g'risida»gi Konvensiya ni to'ldiruvchi. «Aeroportlarda halqaro fuqaro aviasiya siga xizmat qilish, g'ayriqonuniy zulm aktlari bilan kurashishi to'g'risida» gi Protokol;
5. «Xalqaro himoyadan foydalanuvchi shahslarga, shu jumladan, diplomatiya agentlariga qarshi jinoyatlarning oldini olish va bunday jinoyatlar uchun jazolash to'g'risida» gi Konvensiya;
6. «Odamlarni garovga olishga qarshi kurashish to'g'risida»gi 1979 yilgi Xalqaro Konvensiya;
7. «Yadroviy materialni jisman himoya qilish to'g'risida» gi 1997 yilgi Konvensiya;
8. «Plastik portlovchi moddalarni topa olish maqsadida markirovka qilish to'g'risida»gi Konvensiya;
9. «Bombali terrorizmga qarshi kurash to'g'risida»gi Xalqaro Konvensiya.
10. «Terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurash to'g'risida» gi xalqaro Konvensiyalar kiradi.

Yana bir muhim xalqaro hujjat – «Terrorizm, separatizm va ekstremizmga qarshi kurash to'g'risida» gi Shanxay Konvensiyasi bo'lib, mazkur hujjat

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining II chaqiriq 2001 yil 30 avgustdagi oltinchi sessiyasida ratifikatsiya qilindi. BMT Bosh Assambleyasi tomonidan «Terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurash to'g'risida» gi yangi Konvensiya (1999) qabul qilingan. Bu terrorizm tusidagi jinoyatlarni davlatlarning ichki qonunchiligida tasniflash (klassifikatsiya) imkonini ya ratdi.

Ushbu hujjatda ilova tariqasida;

1. «Bombali terrorizmga qarshi kurash to'g'risida»gi Xalqaro Konvensiya.
2. «Dengiz kemalari havfsizligiga» qaratilgan noqonuniy harakatlarga qarshi kurash to'g'risida» gi Konvensiya.
3. «Kontinental kenglikda joylashgan doimiy platformaga qaratilgan harakatlarga qarshi kurash to'g'risida»gi Protokol.
4. «Yadroviy materialni jisman himoya qilish to'g'risida» gi Konvensiya.
5. «Odamlarni garovga olishga qarshi kurash to'g'risida» gi Xalqaro Konvensiya.
6. «Xalqaro himoyadan foydalanuvchi shahslarga, shu jumladan, diplomatiya agentlariga qarshi jinoyatlarning oldini olish va bunday jinoyatlar uchun jazolash to'g'risida»gi Konvensiya.
7. «Fuqaro aviasiyasi havfsizligiga qarshi qaratilgan noqonuniy harakatlarga qarshi kurash to'g'risida»gi Konvensiya.
8. «Fuqaro aviasiyasi havfsizligiga qarshi kurash to'g'risida»gi Konvensiyani to'ldiruvchi «Aeroportlarda xalqaro fuqaro aviasiyasiga xizmat qilish, g'ayriqonuniy zulm aktlari bilan kurashish to'g'risida»gi Protokol.
9. «Havo kemalarini g'ayriqonuniy tarzda egallab olishga qarshi kurash to'g'risida»gi jami 9 ta Konvensiya qayd qilingan.

Ammo bu xalqaro hujjatlarning hammasiga O'zbekiston Respublikasi to'la qo'shilmagan. Kelgusida, O'zbekiston Respublikasi ushbu Konvensiyada ilova qilingan barcha xalqaro hujjatlarga qo'shilish chorasini ko'rishi zarur. Jahonda, shu jumladan, Markaziy Osiyo mintaqasida terrorchilik bilan bog'liq «olovli nuqta»lar mavjudligini hisobga olgan holda, O'zbekiston Respublikasida ham qator davlat idoralari, ayniqsa Mudofaa, Favquloda vaziyatlar, Ichki ishlar vazirliklari, Davlat havfsizlik xizmati, chegara, bojxona, prokuratura idoralarining terrorchilikka qarshi kurashdagi faoliyatini davr talabi darajasiga ko'tarib, ularning bu boradagi imkoniyatlaridan yanada samaraliroq foydalanish, bu turdagi jinoyatlarning O'zbekiston davlati hududida ildiz otishining oldini olish, mintaqa havfsizligini ta'minlash, terrorchilikni keltirib chiqaruvchi sabablar va shart-sharoitlarni o'rganishni ta'minlovchi «Terrorizmga qarshi kurash to'g'risida»gi O'zbekiston

Respublikasi Qonunining qabul qilinishi, terrorizmning har qanday ko‘rinishiga qarshi kurashda huquqiy asos bo‘lib xizmat qilmoqda.

Diniy ekstremizm va terrorizm bilan bog‘liq bo‘lgan qonunbuzarliklarning asosiy ko‘rinhlari va unga nisbatan ko‘riladigan choralari O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat Kodeksining tegishli moddalarida quyilagicha qayd etilgan:

Terrorizمنى moliyalashtirish, ya‘ni terrorchilik tashkilotining mavjud bo‘lishini, faoliyat ko‘rsatishini, moliyalashtirilishini, terrorchilik faoliyatida ishtirok etish uchun xorijga chiqib ketishni yoki O‘zbekiston Respublikasi hududi orqali harakatlanishni ta‘minlashga, terrorchilik harakatini tayyorlash va sodir etishga, terrorchilik tashkilotlariga yoxud terrorchilik faoliyatiga ko‘maklashayotgan yoki bunday faoliyatda ishtirok etayotgan shaxslarga bevosita yoki bilvosita har qanday mablag‘ - vositalarni, resurslarni berishga yoki yig‘ishga, boshqa xizmatlar ko‘rsatishga qaratilgan faoliyat – 155-3-moddasi;

O‘zbekiston Respublikasining amaldagi davlat tuzumini Konstitutsiyaga xilof tarzda o‘zgartirishga, hokimiyatni bosib olishga yoxud qonuniy ravishda saylab qo‘yilgan yoki tayinlangan hokimiyat vakillarini hokimiyatdan chetlatishga yoxud O‘zbekiston Respublikasi hududiy yaxlitligini Konstitutsiyaga xilof tarzda buzishga ochiqdan-ochiq da‘vat qilish, shuningdek, bunday mazmundagi materiallarni tarqatish maqsadida tayyorlash, saqlash yoki tarqatish – 159-1-moddasi;

Qo‘poruvchilik, ya‘ni O‘zbekiston Respublikasining davlat organlari faoliyati yoki ijtimoiy-siyosiy vaziyatning barqarorligiga yoki iqtisodiyotiga putur yetkazish maqsadida odamlarni qirib yuborish, ularning sog‘lig‘iga ziyon, mulkka shikast yetkazish yoki uni nobud qilishga qaratilgan harakatlar – 161-1-moddasi;

Diniy ekstremizm, separatizm va aqidaparastlik g‘oyalari bilan yo‘g‘rilgan, qirg‘in solishga yoki fuqarolarni zo‘rlilik bilan ko‘chirib yuborishga da‘vat etadigan yoxud aholi orasida vahima chiqarishga qaratilgan materiallarni tayyorlash yoki ularni tarqatish maqsadida saqlash, shuningdek diniy-ekstremistik, terrorchilik tashkilotlarining atributlarini yoki ramziy belgilarini tarqatish yoxud namoyish etish maqsadida tayyorlash, saqlash -244-1- moddasi;

Diniy ekstremizm, separatizm va aqidaparastlik g‘oyalari bilan yo‘g‘rilgan, qirg‘in solishga yoki fuqarolarni zo‘rlilik bilan ko‘chirib yuborishga da‘vat etadigan yoxud aholi orasida vahima chiqarishga qaratilgan ma‘lumotlar va materiallarni har qanday shaklda tarqatish, xuddi shuningdek fuqarolar totuvligini buzish, tuhmatona, vaziyatni beqarorlashtiruvchi uydirmalar tarqatish hamda jamiyatda qaror topgan xulq-atvor qoidalariga va jamoat xavfsizligiga qarshi qaratilgan boshqa qilmishlarni sodir etish maqsadida dindan foydalanish, shuningdek diniy ekstremistik, terrorchilik tashkilotlarining atributlarini yoki ramziy belgilarini tarqatish yoxud namoyish etish – 244-1-moddasi;

Diniy ekstremistik, separatistik, fundamentalistik yoki boshqa taqiqlangan tashkilotlar tuzish, ularga rahbarlik qilish, ularda ishtirok etish – 244-2 –moddasi;

Diniy mazmundagi materiallarni tarqatish maqsadida qonunga xilof ravishda tayyorlash, saqlash, O‘zbekiston Respublikasi hududiga olib kirish yoki tarqatish - 244-3-moddasi.

Xulosa tariqasida shuni aytish mumkinki, O‘zbekiston Respublikasining terrorchilikni bartaraf qilish bilan bog‘liq faoliyati quyidagilarga keng qaratilgan:

Birinchidan, terrorchilikning har qanday ko‘rinishlarga zarba berish;

Ikkinchidan, terrorchilikni qo‘llab-quvvatlayotgan davlatlarga qarshi jahon hamjamiyati bilan hamkorlikda kurashni davom ettirish;

Uchinchidan, Xalqaro terrorchilarni jazolash mexanizmidan to‘liq foydalanish va terrorchilikka qarshi kurashda boshqa davlatlarga ko‘maklashish kabi prinsiplar asosida amalga oshirilishi maqsadga muvofiq. Zero, bu borada aniq chora-tadbirlar belgilab, javobgarlikning muqarrarligi ta‘minlanmasa, xalqaro terrorizmga qarshi kurashda samarali natijalarga erishib bo‘lmaydi.

O‘tilgan mavzu bo‘yicha savollar

1. Islom konferensiyasi tashkiloti tuzilishi, uning ustavi va faoliyati haqida nimalarni bilasiz?

2. Diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning xalqaro siyosiy-huquqiy asoslari deganda nimani tushunasiz?

3. Diniy ekstremizm va terrorizm bilan bog‘liq bo‘lgan qonunbuzarliklarning asosiy ko‘rinishlari qanday?

4. O‘zbekiston Respublikasining terrorchilikni bartaraf qilish bilan bog‘liq faoliyati nimalarga qaratilgan?

Adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. T. 1. - Toshkent: O‘zbekiston.. 2017.

2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O‘zbekiston. 2017.

3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O‘zbekiston. 2017

4. Diniy mutaassiblik: mohiyat, maqsadlar va oldini olish yo'llari / A.Hasanov, O.Yusupov, K.Shermuhamedov, U.G'afurov, J.Karimov. – Toshkent: Movarounnahr, 2013. 160 b.

5. Tulepov A. Islom va aqidaparast oqimlar. To'ldirilgan nashr. Mas'ul muharrir Shayx Abdulaziz Mansur. – Toshkent: Sharq, 2014. – 536 b.

6. Ilmdan boshqa najot yo'q / A.Abdullayev, N.Hakimova, Sh.Jo'rayev, J.Karimov. – Toshkent: «Toshkent islom universiteti» nashriyot-matbaa birlashmasi, 2015. – 156 b.

7. Shermuhammedov K., Karimov J., Najmiddinov J. Diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning ma'naviyma'rifiy asoslari. – Toshkent: «Movarounnahr» nashriyoti, 2016. – 224 b

